

Oda e Avokatëve të Kosovës
Kosova Chamber of Advocates
Advokatska Komora Kosova

MARRËVESHJE MBI ORGANIZIMIN E SHQYRTIMEVE GJYQËSORE NË LËNDË PENALE

SPORAZUM O ORGANIZACIJI JAVNIH SUDENJA U
KRIVIČNIM PREDMETIMA

AGREEMENT ON THE ORGANIZATION OF THE PUBLIC
MAIN TRIALS IN CRIMINAL CASES

Marrëveshje mbi organizimin e shqyrtimeve gjyqësore në lëndë penale

Kryetarja e Asamblesë së Gjyqtarëve të EULEX-it, Kryeprokurori i EULEX-it dhe Kryetari i Odës së Avokatëve të Kosovës kanë miratuar marrëveshjen vijuese në organizimin e gjykimeve publike në lëndët penale. Kjo marrëveshje është përpiluar nga grupi i përzier i punës dhe e aprovuar nga ana e Asamblesë së Gjyqtarëve të EULEX-it më 1 qershor 2010.

1. Definicionet

- Gjykata : përfshin Gjyqtarët e Gjykatave /Kolegjin/Gjyqtarin e caktuar
- Prokuroria: përfshin të gjithë prokurorët apo zëvendësit ligjorë të tyre
- Avokatët: përfshin të gjithë avokatët anëtarë të Odës së Avokatëve të Kosovës (mbrojtja e të akuzuarve, viktimave, të miturve)
- Shkrimorja: përfshin administratorin e gjykatës, procesmbajtësit dhe stafin e gjykatës
- Palët: të gjithë avokatët e përfshirë, viktimat dhe prokuroria
- Gjykimi: procedura penale para Gjykatës në seancë (shqyrtime /deklarata)
- Forcë madhore: rrethana të paparashikuara për tu interpretuar nga Gjykata në një mënyrë të kufizuar (p.sh. jo kushtet atmosferike/rrugore/të udhëtimit që mund të parashikohen)

2. Përgatitja për shqyrtim gjyqësor (shkalla e parë).

a – Këshillimi paraprak

Gjykata në procedura gjyqësore komplekse (p.sh. palë të shumta) mund të ftojë të gjitha palët në gjykim (përmes avokatëve të tyre) për këshillim paraprak, për të përcaktuar ditën dhe orën e fillimit të gjykimit dhe për të përcaktuar kohëzgjatjen e gjykimit (shqyrtimit, deklarimit) dhe të caktojë shqyrtimin për viktimat, dëshmitarët ekspertët dhe të akuzuarit.

Pas këtij këshillimi Gjyqtari do të përcaktojë orën dhe ditën e fillimit të shqyrtimit gjyqësor, duke marrë parasysh sa më shumë që është e mundur agjendën e palëve, zgjatjen e parashikuar dhe urgjencën e gjykimit, si dhe gatishmërinë e sallës së gjykimit dhe stafit të Gjykatës.

Palët, personalisht apo përmes avokatëve të tyre, duhet, sa më parë, ti sigurojnë Gjykatës listën e dëshmitarëve të tyre dhe kohën e llogaritur për paraqitjen e dëshmive mbi të cilat ai/ajo mbështetet. Palët do të informohen sapo të caktohet data e gjykimit dhe më së paku 8 ditë përpara ditës së fillimit të shqyrtimit gjyqësor, në përputhje me nenin 321 të KPPK-së.

Është detyrë e Gjykatës të sigurojë një proces gjyqësor të drejtë dhe efikas që respekton pavarësinë e procesit. Gjykata mund të ndryshojë renditjen e paraqitjes së dëshmive në interes të efikasitetit dhe kohës së gjykatës, gjithnjë duke pasur parasysh drejtësinë e procedurës.

b – Parandalimi i vonesës së Seancave

Pasi caktohet gjykimi (dita/ora) nuk lejohet shtyrja përveç për arsye të justifikuar. Nëse për ndonjë arsye tjetër avokati apo prokurori i caktuar në lëndë nuk mund të paraqiten në fillim të shqyrtimit gjyqësor apo shqyrtimit, ai/ajo duhet të përfaqësohet nga një zëvendësues ligjor që i caktohet atij/asaj paraprakisht. Njësitë Korrektues dhe/ose njësitë Policor kompetent do të informohen me kohë mbi orarin e gjykimit veçanërisht kur kemi të bëjmë me persona në paraburgim (i akuzuari, dëshmitarët)

c - Qasja e pakufizuar në shkresat e lëndës

Në parim avokatët me të drejtë qasjeje në shkresat penale të gjyqimit do të njoftojnë Shkrimoren/Gjykatën, paraprakisht (p.sh. së paku 24 orë përpara me (telefon, e-mail apo me letër...) për tu siguruar që shkresat tu jenë atyre në dispozicion, përveç në lëndët ku përfshihet paraburgimi. Shkresat e lëndës do ti jepen në dispozicion avokatit në ditën dhe kohën e thirrur.

e - Prioriteti i lëndëve

Duke caktuar gjykimet Gjykata duhet të caktojë së pari gjykimet urgjente, duke marrë parasysh: dosjet dhe lëndët e vjetra që u është afruar koha e parashkrimit, gjykimet ku të pandehurit janë në paraburgim, së dyti gjykimet ku përfshihen viktimat apo dëshmitarët që janë në paraburgim, dëshmitarët me të meta fizike apo mendore, dëshmitarët e moshuar apo të mitur dhe gra të me fëmijë të vegjël. Së fundi lëndët që kanë arritur kohën e parashkrimit apo lëndët që kanë të bëjnë vetëm me çështje procedurale ligjore dhe lëndët në përgjithësi që nuk u duhet seancë gjyqësore e gjatë duhet të caktohen eventualisht të njëjtën ditë sipas orës (p.sh. në orën 9.00 paradite lënda “X”, në orën 10.00 paradite lënda “Z”, në orën 11.00 paradite lënda “Y”).

f- Garancioni për të komunikuar me të akuzuarin

Në parim avokati ka të drejtë të bëjë një bisedë private me klientin e tij të paraburgosur në një dhomë të përshtatshme të Gjykatës deri sa kjo bisedë nuk e vonon fillimin e seancës gjyqësore.

3 Gjykata në seancë.

a- Prezenca me kohë në Gjykatë

Të gjitha palët përfshirë edhe vetë i pandehuri dhe avokati i tij, zyra e prokurorit, viktimat dhe dëshmitarët dhe avokatët e tyre duhet të jenë me kohë në gjykatë. Parimisht, seanca gjyqësore fillon në ora 09:00 - 12:00(pauza prej 12:00 deri 13:00) dhe eventualisht prej orës 14:00 – 17:30. Kolegji mund të urdhërojë, vetëm për arsye të zbatimit të duhur të drejtësisë, pauza gjatë seancës apo kohë tjetër të fillimit apo vazhdimit.

Gjykata menjëherë duhet t'i njoftojë palët për çfarëdo rrethane e cila shpie në shtyrje, duke njoftuar për ditën e seancës së ardhshme gjyqësore në këtë lëndë.

b-Vonesat e paarsyeshme

Çfarëdo vonese e paarsyeshme, e shkaktuar nga palët, do të konsiderohet si mosrespektim i Gjykatës dhe palëve tjera dhe mund të rezultojë në sanksione eventuale ligjore/disiplinore.

c-Komunikimi Avokat-Klient gjatë Seancës

Gjatë seancës kryetari i trupit gjykues mundet që, me kërkesë të avokatit, t'i lejoj atij që të ketë bisedë private me klientin e tij të paraburgosur (akuzuarin, viktimën apo dëshmitarin) në një dhomë të përshtatshme. Kjo bisedë private nuk duhet të zgjasë më shumë se koha e arsyeshme.

d- Parandalimi i vonesave

Gjykata nuk do t'i lejojë palët të veprojnë në atë mënyrë qëllimi i qartë i të cilit është vonimi i shqyrtimit. Lidhur me këtë palët duhet t'i përmbahen çështjes që trajtohet në gjykim, t'i paraqesin dokumentet e tyre në mënyrë të duhur dhe me kohë (preferohet në version elektronik), t'i shkëmbejnë dokumentet e tyre (paraprakisht) me homologët e tyre në pajtim me kushtet procedurale.

e-Sjellja e palejueshme në Seancë

Palët dhe gjithë personeli në sallën e gjykimit nuk duhet ta pengojnë njëri tjetrin, ndikojnë në çfarëdo mënyre (duke folur apo me shenja) dëshmitarët/ekspertët e dëgjuar nga gjykata në atë moment, apo të bëjnë komente të papërshtatshme ndaj homologëve të tij/saj apo ndaj vendimit të gjykatës. Telefonat mobil duhet të fiken tërësisht apo së paku t'i "fiket zilja". Në sallë të gjykimit nuk lejohet pirja e duhanit, ngrënia e ushqimit apo pirja përderisa gjykata është në seancë. Gjykata mund të urdhërojë që të shërbehet ujë për viktimat, dëshmitarët, ekspertët, përkthyesit, palët dhe anëtarët e trupit gjykues.

f- Rregulla të veçanta të Sjelljes në Seancë

Për ta përmirësuar dinjitetin e domosdoshëm të seancave gjyqësore dhe për të promovuar gjykimin e drejt palët dhe gjithë personeli në sallën e gjykimit duhet:

- të kërkojnë leje nga kryetari i trupit gjykues për të folur, intervenuar, diskutuar apo komunikuar përmes kanaleve tjera,
- të flasin qartë, zëshëm dhe në mënyrë që ndihmon përkthimin simultan,
- të mos ti drejtohen personave të tjerë përveç atyre të përfshirë në atë gjykim të caktuar,
- të mos vishen në mënyrë të papërshtatshme (p.sh jo me pantallona të shkurtër),
- të mos ekspozojnë simbole politike (gjithashtu vlen edhe për gjykatën, shkrimoren, policinë, njësinë korrektuese) në sallë të gjykimit, e as armë, vegla apo mjete tjera që janë apo mund të përdoren si armë (përveç autoriteteve të autorizuar më herët),
- të inkurajojnë qetësinë në fjalim dhe qëndrim dhe të tregojnë respekt të ndërsjellë ndaj palëve, gjykatës dhe personelit të gjykatës (përfshirë policinë dhe zyrtarët korrektues).

g- Delegimi i zëvendësuesve ligjorë

Palët publike dhe private dhe avokatët e tyre të cilët nuk mund të marrin pjesë në gjykim (përveç forcës madhore) duhet ta njoftojnë gjykatën, eventualisht përmes shkrimores së gjykatës me kohë dhe duhet të sigurohen që ai/ajo është e përfaqësuar nga zëvendësuesi ligjor kështu që procedura gjyqësore normale e planifikuar të mos ndërpritet.

h- Kërkesat për më shumë kohë për përgatitje të duhur

Palët do ta njoftojnë gjykatën me kohë kur ata kanë nevojë, kur është në interes të drejtësisë apo në interes të klientit të tyre, për më shumë kohë sesa që është paralajmëruar më parë (p.sh. deklaratat/kundërshtimet) në mënyrë që të sigurohen se gjykata mund të ofrojë kohë për të gjitha burimet personale dhe materiale.

i-Masat për zgjidhjen e konflikteve

Gjykata do të sigurohet se qetësia dhe rregullat e gjykimit të drejtë do të respektohen rreptësisht dhe prandaj çfarëdo trazimi nga publiku apo palët do të ndalohet menjëherë. Konfliktet eventuale në mes të palëve, në mes të anëtarëve të trupit gjykues, në mes të stafit, në mes të personave të tjerë të përfshirë në gjykim do të raportohen tek autoritetet kompetente gjatë dhe pas gjykimit nga Kryetari i trupit gjykues në mënyrë që të mund të ndërmerren masat e duhura sa më parë që është e mundur.

4. Përfundimi:

- Të gjitha palët në këtë marrëveshje do të sigurojnë administrimin e duhur të drejtësisë duke promovuar dhe respektuar kushtet e domosdoshme për mbajtjen e një gjykimi të drejtë në një atmosferë profesionale.
- Të gjitha palët në këtë marrëveshje do të ndërmarrin masat e duhura për sigurimin e aplikimit të sjelljeve dhe qëndrimeve të lartpërmendura dhe të pajtohen që të ndërmarrin masat e nevojshme kundër atyre që shkelin rregullat e këtij marrëveshje.
- Të gjitha palët në këtë marrëveshje do të takohen çdo vjet në shtator (me thirrjen e Gjykatës) për të vlerësuar zbatimin e marrëveshjes dhe eventualisht për të ndryshuar dhe/ose për të përmirësuar marrëveshjen në interes të një gjykimi të drejtë dhe të qetë.
- Kjo marrëveshje është përgatitur në tri (3) kopje origjinale në gjuhët angleze, shqipe dhe serbe. Secila palë do të mbajë nga një kopje. Në rast të paqartësisë në mes të versioneve të gjuhëve, do të mbizotërojë kopja e përgatitur në gjuhën angleze.

Sporazum o organizaciji javnih suđenja u krivičnim predmetima

Predsednica Skupštine EULEX sudija, Glavni tužilac EULEX-a i Predsednik Advokatske komore Kosova usvojili su sledeći sporazum o organizaciji javnih sudskih procesa u krivičnim slučajevima. Ovaj sporazum je izradila mešovita radna grupa a odobren je od strane Skupštine EULEX sudija, 1. juna 2010.

1. Definicija

- Sud: obuhvata sudije u sudovima/veće/imenovani sudija
- Kancelarija tužioca: obuhvata sve tužioce i njihove zakonske zamenike
- Advokati: obuhvata sve advokate koji su članovi Advokatske Komore Kosova (odbrana ili optuženi, žrtve, maloletnici)
- Registar: obuhvata sudskog upravnika, sudske zapisničare i sudsko osoblje
- Stranke: svi advokati koji su umešani, žrtve i kancelarija tužioca
- Suđenje: krivični postupak pred sudom na sednici (saslušanja/prigovori)
- Viša sila: nepredviđene okolnosti koje treba da interpretira sud na ograničen način (npr. nevremenski uslovi/ uslovi puta/putovanja koji se mogu predvideti)

2. Pripreme glavnog suđenja (prva instanca).

a – Preliminarna konferencija

Sud može u složenim sudskim postupcima (t.j više stranaka) da pozove sve strane na suđenje (preko svojih advokata) na preliminarno zakazivanje konferencije, da odredi dan i sat kada će početi suđenje i da utvrdi trajanje suđenja (saslušanje, prigovore) i da zakaže salušanja žrtve, svedoka, veštaka i optuženih lica.

Posle ove konferencije sudija će odrediti sat i dan početka glavnog pretresa, uzimajući u obzir koliko god je moguće dnevni red stranaka, predviđena dužina i hitnost suđenja, kao i dostupnost sudnice i sudskog osoblja.

Stranke će, lično ili preko svojih advokata, čim to bude razumno izvodljivo, dati Sudu spisak svojih svedoka i procenjeno vreme za predstavljanje dokaza na koje se on / ona oslanja.

Stranke će biti obaveštene čim se odredi datum za suđenje, a najmanje 8 dana pre dana početka glavnog pretresa, u skladu sa članom 321. ZKPK.

Dužnost je suda da obezbedi pravičan i efikasan proces suđenja koji poštuje materijalni i procesni postupak. Sud može da promeni redosled izvođenja dokaza u interesu efikasnosti i sudskog vremena, uvek imajući u vidu pravičnost postupka.

b – Prevencija odlaganja sednice

Kada suđenje bude određeno (dan / sat) nikakvo odlaganje nije moguće, osim iz opravdanih razloga. Ukoliko iz bilo kog drugog razloga, advokat ili tužilac kome je dodeljen predmet ne mogu da prisustvuju početku glavnog pretresa ili rasprave, njega / nju treba da zastupa zakonita zamena koju je on/ona odredio unapred. Popravna jedinica i / ili nadležne policijske jedinice će odmah biti obavešteni o rasporedu suđenja posebno kada su uključena pritvorena lica (optuženi, svedoci).

c – Neograničen pristup dosijeu predmeta

Kao princip advokati koji imaju pravo na pristup krivičnom sudskom dosijeu će obavestiti registar / sud, unapred (tj. najmanje 24 sati ranije (telefonom, e-mailom, pismom ...) da bi proverili da li im je dostupan dosije, osim u predmetima koji uključuju sudski pritvor. Spisi predmeta će se držati na raspolaganju advokatima odovarajućeg dana i vremena.

e – Prioritetni predmeti

Prilikom zakazivanja suđenja sud treba prvo da postavi hitna suđenja, uzimajući u obzir: stare datoteke i predmete koji se bliže zakonskom roku, suđenja gde su optuženi u pritvoru; zatim suđenja koja uključuju žrtve ili svedoke koji su u pritvoru, svedoke sa fizičkim ili mentalnim hendikepom, starije ili maloletne svedoke i žene sa malom decom. Na kraju predmeti koji su dostigli zakonski rok ili predmeti u vezi sa isključivo proceduralnim pravnim pitanjima i generalno predmeti za koje ne treba duga sudska sednica trebalo bi da budu zakazani na kraju istog dana po satu (tj. u 9.00 pre podne predmet 'X', u 10. pre podne predmet 'Z', u 11. pre podne 'Y').

f- Garancija da se komunicira sa optuženim

Kao princip Advokat ima pravo da obavi privatni razgovor sa svojim pritvorenim klijentom u odgovarajućoj prostoriji suda i taj razgovor ne treba da odlaže početak sudske sednice.

3. Sudska sednica

a – Pravovremeno prisustvo u sudu

Sve stranke, uključujući okrivljenog lično i njegovog advokata, kancelariju tužilaštva, veštake, žrtve i svedoke, i njihove advokate, će se pobrinuti za njihovo pravovremeno prisustvo na sudu.

U principu, sudska sednica počinje u 9.00 časova - 12:00 (pauza od 12:00 do 13:00) i eventualno od 14. časova -17.30 časova. Veće može da naredi, samo radi dobre sudske uprave, pauze u toku sednice ili druge sate za početak, za nastavak.

Sud treba odmah da objavi strankama bilo kakve okolnosti, koje vode do prekida ili odlaganja, i da ukaže na dan naredne sudske sednice u konkretnom predmetu.

b – Neopravdana odlaganja

Bilo kakvo neopravdano odlaganje, prouzrokovano od strane stranaka, smatraće se kao nepoštovanje prema sudu i drugim stranama i može dovesti do eventualne zakonske / disciplinske sankcije.

c- Komunikacija advokat – klijent u toku sednice

U toku sudske sednice predsedavajući sudija može, na zahtev advokata, da mu dozvoli da obavi privatni razgovor sa svojim pritvorenim klijentom (optuženi, žrtva ili svedok) u odgovarajućoj prostoriji. Ovaj privatni razgovor ne bi trebalo da bude duži nego što je to razumno.

d – Sprečavanje odlaganja

Sud ne bi trebalo da dozvoli strankama da se ponašaju na način kojim se jasno ima za cilj da se odloži ročište. U tom smislu stranke treba da ostanu u predmetu suđenja, da podnesu dokumenta na

pravilan i blagovremen način (poželjnije u elektronskoj verziji), da razmene svoja dokumenta (unapred) sa svojim kolegom i u skladu sa bilo kojim proceduralnim zahtevima.

e- Nedopustiva ponašanja na sednici

Stranke i svo osoblje u sudnici neće prekidati jedni druge, uticati na bilo koji način (govorom ili znacima) na svedoka / veštaka koga saslušava sud u tom datom trenutku, ili upućivati neprikladne komentare svojim kolegama ili na odluke suda. Mobilni telefoni bi trebalo da budu isključeni, ili bar postavljeni na 'tiho'.

Zabranjeno je pušenje, a ni piće ni jelo nije dozvoljeno u sudnici dok sud zaseda.

Sud može narediti da se voda za piće posluži žrtvi, svedoku, veštaku, tumaču, strankama i članovima veća.

f- Posebna pravila ponašanja na sednici

Da bi se poboljšalo neophodno dostojanstvo sudske sednice, i da bi se promovisalo pravično suđenje, stranke i sva lica u sudnici će:

- tražiti od Predsedavajućeg sudije dozvolu da govore, intervenišu, diskutuju ili komuniciraju putem drugih kanala,
- govoriti jasno, glasno i na način koji olakšava simultano prevođenje,
- ne prozivati lica osim onih koji su umešani u u suđenje.
- ne oblačiti se na nepropisan način (npr. ne nositi šorts)
- ne izlagati političke simbole (važi i za sud, registar, policiju, vaspitnu jedinicu) u sudnici, niti oružje, alat i druge predmete koji se koriste ili bi se mogli koristiti kao oružje (osim prethodno ovlašćenih organa),
- podsticati smirenost u govoru i stavu, i pokazati međusobno poštovanje stranaka, suda i sudskog osoblja (uključujući i policijske i vaspitne službenike).

g- Delegiranje zakonskih zamenika

Javne i privatne stranke i njihovi advokati koji ne mogu da prisustvuju suđenju (izuzev više sile) obavestiće sud, eventualno kroz sudski registar, na vreme i proveriće da li su on / ona predstavljeni zakonitom zamenom, tako da normalni i planirani sudski postupak nije prekidano.

h-Zahtev za produženje vremena za dovoljnu pripremu

Strane će obavestiti sud u dogledno vreme kada im je potrebno u interesu pravde ili u interesu svog klijenta više vremena nego što je prethodno najavljeno (tj. prigovori / izjave) kako bi bili sigurni da sud može da obezbedi na vreme sve lične i materijalne resurse.

i-Mere za rešavanje sukoba

Sud će se postarati da se mir i pravila pravičnog suđenja strogo poštuju i da zbog toga svako ometanje od strane javnosti ili stranke odmah bude zabranjeno. Eventualni sukobi između stranaka, između članova veća, između osoblja, između ostalih lica umešanih u suđenje, ili između navedenih predsedavajući sudija će odmah obavestiti nadležni organ za vreme i posle suđenja tako da se odgovarajuće mere mogu preduzeti što je pre moguće.

4. Zaključak:

- Sve strane u ovom sporazumu će obezbediti pravilno sprovođenje pravde promovišući i poštujući uslove neophodne za vođenje pravičnog suđenja u profesionalnoj atmosferi.
- Sve strane u ovom sporazumu će preduzeti odgovarajuće mere kako bi se obezbedila primena navedenih ponašanja i odnosa i biće saglasne da preduzmu potrebne mere protiv onoga koji krši pravila ovog sporazuma.
- Sve strane u ovom sporazumu će se sastati svake godine u septembru (na poziv suda) radi procene primene sporazuma i eventualno izmene i / ili poboljšanja sporazuma u interesu spokojnog pravičnog suđenja.
- Ovaj sporazum pripremljen je u tri (3) originalna primerka na engleskem, albanskom i srpskom jeziku. Svaki od Ušesnika će zadržati po jednu kopiju. U slučaju nejasnosti u verzijama različitih jezika, prevladaće primerak pripremljen na engleskom jeziku.

Agreement on the organization of the public main trials in criminal cases

The President of the Assembly of EULEX Judges, the Chief EULEX Prosecutor and the president of the Kosovo Chamber of Advocates have adopted the following agreement on the organization of the public main trials in criminal cases. This agreement was drafted by a mixed working group and approved by the Assembly of EULEX Judges on 1 June 2010.

1. Definition

- Court: include Judges of the Courts/Panel/Assigned Judge
- Prosecutor's Office: include all prosecutors or their legal substitutes
- Lawyers: include all lawyers who are members of Kosovo Chamber of Advocates (defense of accused, victims, minors)
- Registry: include court administrator, court-recorder and court-staff
- Parties: include all lawyers involved, victims and prosecutor's office
- Trial: criminal procedure before the Court in session (hearings/pleadings)
- Force majeure: unforeseen circumstances to be interpreted by the Court in a restricted way (e.g. not weather/road/travel conditions which can be foreseen)

2. Preparation of the main trial (first instance).

a -Preliminary Conference

The Court may in complex trial procedures (i.e. multiple parties) invite all parties to the trial (through their lawyers) to a preliminary scheduling conference, to determine the day and hour when the trial will start and to determine the duration of the trial (hearing, pleadings) and to schedule the hearings of victim(s), witnesses, experts and the accused persons.

After this conference the Judge will determine the hour and the day of the start of the main trial, taking into account as much as possible the agenda of the parties, the foreseen length and the urgency of the trial, as well as the availability of the Courtroom and of Court staff.

The Parties, in person or through their lawyer, shall, as soon as reasonably practicable, provide the Court with a list of their witnesses and the time estimate for the presentation of the evidence upon which s/he relies.

The parties will be informed as soon the trial date is set and at least 8 days before the day of the commencement of the main hearing, in accordance with article 321 CPCR.

It is the duty of the Court to ensure a fair and efficient trial process that respects substantive and procedural due process. The court may change the order of the presentation of evidence in the interests of efficiency and court time, always having regard to the fairness of the proceedings.

b - Prevention the Adjournment of Sessions

Once the trial is set (day /hour) no adjournment is possible except for justified reasons. If for any other reason the lawyer or the assigned prosecutor cannot attend the start of the main trial or hearing, he/she should be represented by a lawful substitute assigned by him/her in advance. The Correctional Unit and/or competent Police-unit will be informed promptly of the trial schedule in particular when detained persons are involved (accused, witnesses).

c – The Unrestricted Access to case Files

As a principle the lawyers having right to access to the criminal trial file will inform the Registry/Court, in advance (i.e. at least 24 hrs before by (phone, e-mail, letter...) to make sure the file is available to them, except in cases involving detention on remand. The case file will be held at the lawyer's disposal at the convened day and time.

e – The Priority of Cases

By scheduling trials the Court should set at first the urgent trials, taking into account: old files and cases that are nearing the statutory limitation period, trials where the defendants are in custody; secondly trials involving victims or witnesses who are in custody, witnesses with a physical or mental handicap, elderly or minor witnesses and women with small children. Finally cases which reached the statute of limitation or cases regarding solely procedural legal issues and cases in general which do not need a long court session should be scheduled eventually the same day by the hour (i.e. at 9.00 AM case “X” , at 10.AM case “Z”, at 11.AM case “Y”).

f- The Guaranty to Communicate with the Accused

As a principle the lawyer has the right to have a private conversation with his detained client in an appropriate room of the Court in so far this conversation shall not delay the commencement or the Court-session.

3. The Court in Session.

a – The timely presence in the Court

All parties including the defendant in person and his lawyer, the prosecutor's office, experts, the victims and witnesses, and their lawyers shall ensure their timely attendance at court. In principle the Court-session starts at 9.00 hrs - 12.00 (Break from 12:00 to 13:00) hrs and eventually 14.hrs -17.30hrs. The panel may order, only for reasons of the good judicial administration, breaks during the session or other hours to start, to resume. The Court should announce immediately any circumstance, which leads to an adjournment or a postponement, to the parties indicating the day of the next Court session in the particular case.

b – Unjustified Delays

Any unjustified delay, occasioned by the parties, will be seen as disrespect to the Court and to the other parties and can result in eventual lawful/disciplinary sanctions.

c- The Lawyer-Client Communication during the Session

During the trial session the presiding judge may, at the request of a lawyer, permit him to have a private conversation with his detained client (accused, victim or witness) in an appropriate room. This private conversation should be no longer than is reasonable.

d – The Prevention of Delays

The Court should not allow the parties to act in a way clearly intended to delay the hearing. In this regard the parties are required to stay within the subject matter of the trial, to file their documents in

the proper and timely way (with preference in the electronic version), to exchange their documents (in advance) with their counterpart and in accordance with any procedural requirements.

e- Impermissible Conduct in the Session

The parties and all Courtroom personnel shall not interrupt each other, influence in any way (by speech or signs) the witness/expert heard by the Court at that given moment, or make improper comments to his/her counterpart or to the decisions of the court. Mobile phones should be switched off or at least be put on “silent”.

No smoking, neither drinking nor eating is allowed in the Courtroom while the Court is in session. The Court may order that drinking water be served to the victim, witnesses, experts, interpreters, parties and panel members.

f- Special Rules for Conduct in the Session

To improve the necessary dignity of the Court-sessions and to promote a fair trial, the parties and all Courtroom personnel shall:

- ask the Presiding judge for permission to speak, to intervene, to discuss or communicate through other channels,
- speak clearly, loudly and in a way that facilitates simultaneous translation,
- not address persons other than those involved in the particular trial,
- not be dressed in an improper way (e.g. no shorts),
- not display political symbols (goes also for the Court, Registry, police, correctional unit) in the Courtroom nor weapons, tools or other objects which are or could be used as a weapon (except the previous authorized authorities),
- encourage serenity in speech and attitude, and to show mutual respect to the parties, the Court and the Court's personnel (including Police and Correctional officers).

g- Delegation of Legal Substitutes

Public and private parties and their lawyers who cannot attend the trial (except force majeure) shall inform the Court, eventually through the Court Registry, in time and will make sure that he/she is represented by a lawful substitute so that the normal and planned court procedure is not interrupted.

h- Requests for extension of time for sufficient preparation

The parties will inform the Court in due time when they need in the interest of justice or in the interest of their client more time than previously announced (i.e. pleadings/rebottle) in order to make sure that the Court can provide in time for all personal and material resources.

i-The Measures for Resolution of Conflicts

The Court will make sure that the serenity and the rules of the fair trial are strictly respected and that therefore any disturbance from the public or parties will be banned immediately. Eventual conflicts between parties, between panel members, between staff, between other persons involved in the trial, or between the foregoing will be immediately addressed to the appropriate authority during and after the trial by the Presiding Judge so the appropriate measures can be taken as soon as possible.

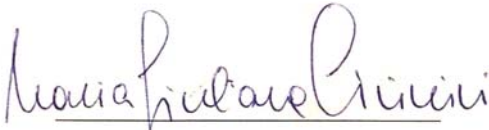
4. Conclusion:

- All parties to this agreement will ensure the proper administration of justice by promoting and respecting the conditions necessary to conduct a fair trial in a professional atmosphere.
  - All parties to this agreement will take the appropriate measures to ensure the application of the above mentioned behavior and attitude and agree to take the necessary measures against the one who breaches the rules of this agreement.
  - All parties to this agreement will meet each year in September (upon the invitation of the Court) to evaluate the application of the Agreement and eventually modify and/or ameliorate the agreement in the interest of the serene fair trial.
- This agreement has been drafted in three original copies in English, Albanian and Serbian language. Each party will retain one copy. In case of ambiguity between the language versions the copy prepared in English language will prevail.

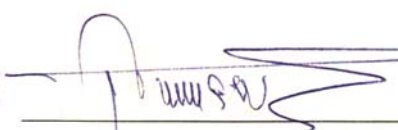
Kryetarja e AGJE
Predsednik SES
President of AEJ

Kryetari i OAK
Predsednik AKK
President of KCA

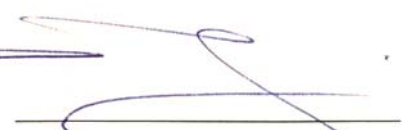
Kryeprokurori i EULEX-it
Glavni tužilac EULEX-a
Chief EULEX Prosecutor

Maria Giuliana Civinini

Musa Dragusha

Johannes Van Vreeswijk

Nënshkruar me 24 qershor 2010 në Prishtinë, Kosovë
Potpisan u Prištini, 24. juna 2010. godine, Kosovo
Signed on 24 June 2010 Prishtinë/Pristina, Kosovo